

Verkiezingsprogramma 2019-2023

CDA Waterschap Drents Overijsselse Delta

Om ons klimaat kun je niet heen!

CDA

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Waterschap Drents Overijsselse Delta	3
2. Veilig water	7
3. Schoon water	8
4. Voldoende water	9
5. Duurzaamheid	11
6. Betaalbaarheid en organisatie	13

1. Waterschap Drents Overijsselse Delta

Het Waterschap Drents Overijsselse Delta (afgekort WDODelta) is op 1 januari 2016 ontstaan uit een fusie van de waterschappen Reest en Wieden (in Drenthe en Overijssel) en Groot Salland (in Overijssel):

- Aantal hectares werkgebied: 255.105 hectare
- Aantal inwoners: 580.000 inwoners
- Aantal gemeenten: 22 gemeenten
- Aantal kilometers watergang: 7.045 kilometer
- Aantal kilometers waterkering: 872 kilometer
- Aantal rioolwaterzuiveringen: 16 rioolwaterzuiveringsinstallaties
- Aantal gemalen: 346 gemalen
- Aantal stuwen: 1.973 stuwen

Figuur 1: Werkgebied Waterschap Drents Overijsselse Delta

Waterschap Drents Overijsselse Delta heeft een exploitatiebegroting van ongeveer € 112 mln. Ruim € 70 mln. wordt besteed aan het watersysteembeheer en de rest aan het zuiveringsbeheer.

Het waterschap is na de fusie in 2016 voortvarend van start gegaan. De fusie is in zeer snelle tijd uitgevoerd, terwijl de winkel open bleef. De organisatie is verhuisd naar het kantoor in Zwolle, waarmee de jaarlijkse huisvestingskosten zijn gedaald. Ook is de personeelsomvang afgenomen ten opzichte van voor de fusie. Het CDA heeft de afgelopen jaren actief bijgedragen aan de resultaten van waterschap Drents Overijsselse Delta:

- **Sober en doelmatig werken;** de belastingtarieven zijn mede dankzij het CDA gedaald,
- **Stem van de inwoners;** het CDA heeft de belangen van inwoners, zoals van Kampereiland, rechtstreeks verwoord in de bestuursvergaderingen. Dat zullen we voor Kampereiland en voor andere delen van ons gebied blijven doen.
- **Effectief en efficiënt;** dankzij het CDA maakt het waterschap nu echt werk van asset management (optimaal beheer van bedrijfsmiddelen, rekening houdend met de

prestaties, kosten en risico's over gehele levensduur) zodat de kosten van beheer beter kunnen gaan worden onderbouwd.

In de komende jaren houden we hieraan vast en hebben we vooral aandacht voor het opvangen van klimaatverandering in stad en land, gebruik van duurzame energiebronnen, voor het nog sterker betrekken van onze inwoners bij grote projecten en het werk van het waterschap en voor een realistische en haalbare aanpak van maatregelen die volgen uit de Kaderrichtlijn Water. In dit programma leest u waar het CDA de komende 4 jaar voor staat.

Water is essentieel voor leven

Voor inwoners, ondernemers, maar ook voor de mooie flora en fauna is water van levensbelang. Het CDA vindt een goed waterbeheer belangrijk voor de toekomst van onze kinderen en de wereld waarin zij leven: niet te veel water, waardoor we natte voeten krijgen, maar ook niet te weinig, waardoor het leven uit onze regio verdwijnt. Daarnaast is het van belang dat het water schoon is, voor het waterleven, voor ons drinkwater en voor het verbouwen van voedsel. We hebben een goed draaiende economie in ons land, zelfs voor een deel onder de zeespiegel. Goed waterbeheer door de waterschappen is cruciaal. Natuur, landbouw, recreatie en bewoning komen steeds dichterbij elkaar en het veranderende klimaat eist ondertussen meer ruimte voor water.

Waterschap middenin de samenleving

Het waterschap is geen geïsoleerd bestuurlijk orgaan dat zich alleen richt op haar kerntaken, zoals veiligheid, voldoende en schoon water. Meer dan voorheen is samenwerking en afstemming met de omgeving absoluut noodzakelijk om maatregelen inzichtelijk en uitvoerbaar te maken: gemeenten, burgers, recreanten, agrariërs, omwonenden, provincies Drenthe en Overijssel en het rijk.

Tot de kerntaken behoort ook verantwoordelijkheid nemen voor verduurzaming, het reguleren van de gevolgen van de klimaatveranderingen, zoals meer extreme regenval en langere periodes van droogte, en bodemdaling.

Het CDA vindt het belangrijk dat het waterschap open in de samenleving staat. Wij willen een waterschap dat ruimte geeft aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en dat gebruikmaakt van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen. Een waterschap dat effectief en efficiënt samenwerkt met andere overheden.

Kernwaarden en onze vier beloften

Het CDA staat voor solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en publieke gerechtigheid. Deze kernwaarden zijn de basis voor het handelen van CDA-fractie in het waterschapsbestuur. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. Goed waterbeheer is voor het CDA menens.

1. Niet morgen, maar vandaag beginnen met de uitdagingen vanuit de klimaatverandering.

Waterschappen zijn dé partner van het kabinet als het gaat over klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie:

- We zien dat de klimaatverandering sneller gaat dan verwacht. De enorme buien die voorspeld waren voor over 30 jaar doen zich nu al voor. Het CDA vindt dat het waterschap samen met gemeenten hierin het voortouw moet nemen om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen.
- Vanuit rentmeesterschap voor onze aarde is het belangrijk om goed om te gaan met de grondstoffen die we uit de bodem halen. Deze grondstoffen raken uitgeput. Het CDA wil vanuit dit perspectief grondstoffen die nu verloren gaan terugwinnen en het gebruik daarvan verminderen.
- Het CDA onderschrijft het doel om in 2025 energieneutraal te opereren.

2. Waterschappen hebben vanwege de directe belastinginning een unieke positie, daarom wil het CDA zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld.

Het CDA staat voor betaalbaarheid en daarbinnen maximale haalbaarheid van waterschapstaken. Die verantwoordelijkheid voelt het CDA naar haar kiezers en achterban. Het CDA stuurt op inhoudelijk en financieel rendement. De belastinggelden moeten goed besteed worden. Daarbij wordt waar mogelijk samen met anderen geïnvesteerd, zoals met gemeenten, provincies en andere organisaties.

3. De eeuwenoude noodzaak tot samenwerken tussen samenleving, natuur, landbouw, stad, recreatie en bewoning blijft.

Het waterschap stelt zich duidelijk en zichtbaar op in de samenleving. De tijd dat het waterschap in de luwte kon blijven opereren is voorbij.

Samenwerking met alle relevante partners is cruciaal. Zolang de focus gericht is op de lange termijn durven we daarbij ook naar onconventionele vormen van samenwerking te kijken. De focus van het waterschap ligt op de stad, het platteland, de landbouw, de recreatie en de natuur. Het is niet of-of, maar en-en. Ieder gebied kent eigen problematieken. Om de verbinding tussen deze thema's goed te kunnen benaderen wil het CDA-kennis en kunde voor waterbeheer in het stedelijk gebied verstevigen.

Het CDA is trots op de geschiedenis en identiteit en het cultureel erfgoed van het waterschap.

4. De bestuursstijl van het waterschap is open en naar buiten gericht.

Het CDA werkt vanuit het mensbeeld dat wat goed is voor de ander, ook goed is voor jezelf. Dat betekent voor het waterschapswerk dat zij altijd in samenspraak met betrokkenen en de omgeving haar taak wil invullen en veranderingen aan wil gaan. Bijvoorbeeld door als waterschap de waterveiligheidsopgave te schetsen en de ruimtelijke inpassing vervolgens met de omgeving te ontwerpen. Communicatie met direct betrokkenen vinden we als CDA belangrijk, maar ook naar onze inwoners, bedrijven en het onderwijs. Medewerkers en bestuurders van het waterschap zijn ambassadeurs van het waterschapswerk. Zij dragen uit wat het waterschap doet, waar wij voor staan en wat de doelen zijn.

Het CDA wil dat het waterschap samen met de omgeving haar taak oppakt. Alleen dan kun je rekening houden met de karakteristieken van het gebied. Veranderingen moeten zo worden aangepakt dat die zich verbinden met de waarden van de regio. Ieder gebied heeft zijn eigen waarden. Het CDA gaat het gesprek aan bij u aan de keukentafel, bij inloopbijeenkomsten waar u contact hebt met bestuurders en deskundigen die u uitleg kunnen geven van de plannen en vooral met u naar oplossingen zoeken.

Daar waar burgers taken zelf kunnen oppakken, wil het CDA dat stimuleren. Ontzorgen is niet altijd goed. Participatie en initiatieven van de inwoners gaan we stimuleren en faciliteren. Medewerking van inwoners en bedrijven bij het oplossen van problemen met onder meer klimaat – *bijvoorbeeld niet de hele tuin betegelen* - en het schoonhouden van ons water – *bijvoorbeeld medicijnresten en verf niet wegspoelen* - is essentieel en wordt zeer gewaardeerd. Inwoners en bedrijven moeten dan uiteraard ook kunnen meedenken over de projecten en initiatieven van het waterschap. In projecten als het Delta Programma Agrarisch Waterbeheer zijn hier al goede ervaringen mee opgedaan.

Water over de grens

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen en Nederland heeft als benedenstrooms gelegen land bij uitstek belang bij een aanpak van waterproblemen op het niveau van grensoverschrijdende stroomgebieden. Regionaal waterbeheer langs de grenzen van ons land vraagt dan ook nadrukkelijk om grensoverschrijdende afstemming en samenwerking. Schoon water in de grensoverschrijdende rivieren en waterlopen, hoogwaterbescherming voor Nederlandse burgers in de regionale riviersystemen, maar ook de uitdagingen van de klimaatverandering zijn onderwerpen die het waterschap met de Duitse partners verder op moet pakken. Denk hierbij aan het waarborgen van veiligheid en voorkomen van overlast bij hoogwatersituaties zoals deze zich de afgelopen jaren regelmatig hebben voorgedaan.

De toenemende perioden van droogte en watertekorten vragen om nieuwe oplossingen en een gebiedsgerichte aanpak op stroomgebiedsniveau, waarbij de grens geen belemmerende factor mag zijn.

Internationale samenwerking

Het waterschap zet haar expertise van het water internationaal in. Door het uitwisselen van kennis en het bieden van noodhulp in geval van rampen. Het waterschap deelt de eigen kennis en expertise ook met andere landen om het waterbeheer aldaar op orde te krijgen. Het wordt hierin financieel ondersteund door het Rijk. Het waterschap leert hier ook zelf van en vergroot zo de eigen innovatiekracht. Voor medewerkers is het een kans om in een andere context nieuwe ideeën en ervaringen op te doen, waar het eigen waterschap weer van profiteert. Het maakt het waterschap ook tot een aantrekkelijke werkgever, zeker voor jonge mensen.

2. Veilig water

Het waterschap werkt aan veiligheid. Het voorkomen of beperken van de gevolgen van overstromingen en wateroverlast hoort bij de taken. Het CDA vindt dat de komende jaren de focus van 'kosten wat het kost voorkomen van overstromingen' meer moet verschuiven, daar waar dat kan, naar het opvangen van de gevolgen ervan. Van alleen maar investeren in dijkverzwaringen naar een meer natuurlijke inrichting van het landschap waarin water kan worden vastgehouden of zonder grote gevolgen kan overlopen.

Het CDA wil werken aan een veerkrachtig watersysteem dat de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling aan kan. We beheren onze primaire kering kwalitatief verantwoord om ons beheergebied blijvend en duurzaam te beschermen tegen overstromingen. Hierbij is het Deltaprogramma Waterveiligheid uitgangspunt.

Bij het uitvoeren van het oevers- en kaden programma willen we de Kaderrichtlijn Water-inrichtingsmaatregelen en het recreatief medegebruik waar mogelijk mee koppelen. Belangrijk daarvoor is wel dat betrokken partijen dan ook investeren.

Uitgangspunt voor veiligheid tegen overstromingen is het Deltaprogramma Waterveiligheid. Een zeer belangrijk onderdeel hiervan is het Hoog Water Bescherming Programma (HWBP). Voor Waterschap Drents Overijsselse Delta is dit een grote opgave met een planperiode van bijna dertig jaar. Voor ons waterschap betreft het de dijken langs de IJssel van Deventer tot het Zwarte Meer, de dijken rondom Kampen, stadsdijken Zwolle, het Zwarte Water van Zwolle tot Ramspol en de Vecht. De verschillende dijkvakken worden getoetst op de huidige normering voor veiligheid en robuustheid. Dit kan tot ingrijpende maatregelen leiden voor de sterkte en hoogte van dijkvakken. In het kader van de waterveiligheid heeft de versterking van onze dijken de hoogste prioriteit. Wij vinden dat de dijkversterking zoveel mogelijk moet plaatsvinden door mee koppeling van andere functies in de betreffende gebieden zoals wonen, recreatie en natuur. Dit vraagt participatie van andere overheden. Het CDA wil de bewoners optimaal betrekken bij de inrichting van het gebied waarbij de functionaliteit en veiligheid altijd voorop zullen staan.

Het CDA wil dat de komende jaren samen met partners onderzoek gedaan wordt naar de mogelijkheden om bij grote infrastructurele projecten op een duurzame manier energie op te wekken. De IJsseldijk tussen Olst en Zwolle is daar een voorbeeld van.

Dit betekent concreet:

- Het waterschap werkt actief aan het waterbewustzijn van de mensen die in beheersgebied van het waterschap wonen.
- Bij het oevers- en kaden programma worden KRW-inrichtingsmaatregelen en recreatief medegebruik benut.
- De watersystemen worden kosteneffectief, robuust, veerkrachtig, klimaatbestendig en ecologisch verantwoord ingericht.
- Bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor waterbergingen wordt zoveel mogelijk goede landbouwgrond ontzien, waarbij stapeling van functies de voorkeur heeft.
- Er wordt maximaal ingezet op innovatieve technieken bij dijkversterking.
- Het CDA vindt dat op basis van de nieuwe neerslagverwachtingen de capaciteit van de uitwaterende gemalen daarop moet worden aangepast.
- Het CDA wil met het ZON-programma verder investeren in het vasthouden van water in de hoger gelegen gebieden. Dit kan door het verdergaand meanderen van rivieren en beken en het creëren van voldoende berging van water. Ook dijken van de rivieren, kanalen en waterpartijen in stedelijk gebied zullen hiertoe verder moeten worden verzaamd. Een aandachtspunt is ook het op diepte houden van de watergangen door bijvoorbeeld het baggeren voor een goede afstroming van het water.
- Het CDA vindt het van groot belang dat de calamiteitenprogramma's en -scenario's voor waterveiligheid en wateroverlast door de verschillende overheden up-to-date worden gehouden en regelmatig worden geoefend.

3. Schoon water

Schoon oppervlaktewater is van belang voor iedereen. Voor bewoners in stad en dorp, voor land- en tuinbouw en voor planten en dieren. Het CDA wil een gezond leefmilieu en zet zich daarom in voor een verdere verbetering van de waterkwaliteit, met de nadruk op preventie.

Het waterschap zorgt voor een goede waterkwaliteit en zuivert daartoe dagelijks het afvalwater van huishoudens in het beheergebied. Het doel is vooral om de kosten van het verwerken van afvalwater verder te verlagen en tegelijkertijd de kwaliteit op peil te houden. Onze inwoners kunnen daar zelf ook aan bijdragen door zorgvuldig met onder meer medicijnresten, chemische middelen en verfresten om te gaan.

Uitdaging voor de komende jaren is het sluiten van kringlopen in de waterketen en het (terug) winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater, evenals het verminderen van de hoeveelheid slib. Daartoe werkt het waterschap samen met anderen aan innovatieve technieken. Duurzaamheid en doelmatigheid gaan hierbij hand in hand. 'Nieuwe' verontreinigingen, zoals medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën staan de komende jaren hoog op de agenda. Voorkomen moet worden dat deze stoffen via het afvalwater in het oppervlaktewater terecht komen. Hiertoe wordt ook in Europees verband samengewerkt want verontreinigingen in het water kennen vaak geen grenzen. Daarnaast verkennen waterschappen de mogelijkheden om met nageschakelde technieken bij de zuivering medicijnresten en andere ongewenste stoffen te verwijderen.

Kortom: het CDA wil dat het waterschap blijft werken aan natuurlijk en ecologisch gezond water. Het is in ieders belang dat planten en dieren in het water kunnen blijven leven. We vinden het daarom bijvoorbeeld belangrijk om watergangen, conform de Europese Kaderrichtlijn Water, duurzaam in te richten en zo nodig vispassages aan te leggen. Dit zorgt, behalve voor meer waterberging, voor een grotere variatie en gezonde populaties aan flora en fauna, en een gezonder milieu. Daar kunnen bewoners en recreanten vervolgens van genieten. Schoon grond- en oppervlaktewater is bovendien een duurzame bron voor de drinkwatervoorziening.

Dit betekent concreet:

- Samen met gemeenten wordt gewerkt aan een betere afstemming tussen de riolering- en zuiveringstaak.
- Daar waar nog gemengde rioolstelsels liggen wordt schoon regenwater (in samenwerking met gemeenten) afgekoppeld en niet langer afgevoerd naar de rioolwaterzuivering. Dit is mede van belang met het oog op de frequenter voorkomende en heviger wordende buien ten gevolge van klimaatverandering.
- Riooloverstorten moeten zoveel mogelijk gesaneerd worden. Dit kan door gescheiden opvangen en afkoppelen van hemelwater. Hierdoor komt het hemelwater niet meer in de riool terecht. Het Waterschap moet deze ontwikkeling stimuleren bij de gemeenten.
- Er wordt actief naar duurzame oplossingen gezocht voor afvalwater.
- Een bronaanpak ontwikkeld om medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën uit het oppervlaktewater te houden.
- Het CDA wil energie en grondstoffen terugwinnen uit het afvalwater.
- Met de agrarische sector werkt het waterschap samen om de emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te verminderen.
- In stedelijk gebied worden terreinbeheerders en bewoners door het waterschap gestimuleerd om chemievrij onkruidbeheer toe te passen.

4. Voldoende water

Het CDA zet zich in voor een zorgvuldig gebruik van water door iedereen. Maatregelen om water vast te houden zijn nodig, evenals innovaties voor beregening en hergebruik van water om verspilling tegen te gaan. Ook het benutten van wateropslag in de bodem en meer ruimte voor water, om zo ook in het kader van klimaatadaptatie meer ruimte te hebben voor opvang bij heftige buien.

Het waterschap moet zich inzetten voor een goed en robuust waterbeheer om bij dreigende wateroverlast zowel in het landelijk als stedelijk gebied snel water af te voeren. Ook zal er meer ruimte nodig zijn voor waterberging in zowel stedelijk gebied als het buitengebied. Meer groen (zoals groene daken en minder tegels in de tuin) en vasthouden van water leidt tot verkoeling en kan hittestress tegen gaan.

In het gebied van Drents Overijsselse Delta is al veel stedelijk water in beheer bij het waterschap. De “klimaat adaptieve stad” heeft bij het CDA een hoge prioriteit. Een belangrijk aspect hierbij is het afkoppelen van regenwaterafvoeren van gebouwen en wegen voor opvang in open water. Ook de “ontharding” van tuinen is belangrijk. Het waterschap kan hierbij een belangrijke rol spelen door voorlichting aan de burgers en samen met de gemeentes hier ondersteuning aan te geven. Door het steeds intensiever worden van regenbuien als gevolg van klimaatverandering zijn deze maatregelen nodig om wateroverlast in het stedelijk gebied te voorkomen en de leefbaarheid in de stad te verbeteren. Veel gemeentes doen al “hitte stress” berekeningen, die inzicht geven in waar zich kwetsbare gebieden bevinden. In samenwerking met het waterschap kan voorlichting worden gegeven aan de burger wat dit voor hem betekent en welke maatregelen er mogelijk zijn.

Het CDA vindt dat het recreatief medegebruik moet worden benut en gestimuleerd. Dit wordt in overleg met de belangenverenigingen (bijvoorbeeld sportvissers en recreatievaart) vastgelegd en uitgevoerd, zodat iedereen kan genieten van onze watergangen en plassen.

Het waterschap helpt bij het op peil houden van de drinkwatervoorziening en het beschermen van de drinkwatervoorraad in de ondergrond.

De laatste jaren nemen de problemen als gevolg van bodemdaling verder toe. De oorzaken hiervan zijn winning van delfstoffen en in veengebieden oxidatie en inklinking van het veen door grondwaterpeilbeheer ten behoeve van landbouwkundig gebruik. Bij het winnen van delfstoffen zal de veroorzaker de kosten voor herstel en mitigatie moeten vergoeden.

Het CDA vindt dat noodzakelijke maatregelen voor het peilbeheer als gevolg hiervan tegen vergoeding van de kosten in overleg met en door het waterschap moeten worden uitgevoerd. Het CDA vindt dat maatregelen zoals onderwaterdrainage om bodemdaling af te remmen goed moeten worden onderzocht als mogelijk alternatief.

Exoten

Als gevolg van import en gebruik in particuliere vijvers verstoren exoten steeds meer het ecosysteem in het oppervlaktewater. De water aan- en afvoer wordt belemmerd en het recreatief gebruik van het oppervlaktewater wordt verstoord. Vroegtijdige signalering en aanpak is nodig om de gevolgschade te voorkomen en de kosten te beperken.

Industrie

Verschillende bedrijfstakken maken gebruik van oppervlaktewater voor hun productieproces. Denk hierbij aan de verwerkers van landbouwproducten maar ook ten behoeve van zoutwinning. Hiervoor is voldoende en schoon water een randvoorwaarde. De kwaliteit van het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen kan door geavanceerde procesregelingen steeds beter worden beheerst. Hierdoor is het ook steeds beter geschikt als industriewater.

Dit betekent concreet:

- Bij inrichting van stedelijk gebied dient aandacht te zijn voor tijdelijke opslag van water in de vorm van bijvoorbeeld aanleg van waterpleinen, parken, maar ook verlaagde aanleg van de straat.
- Het CDA wil maatregelen stimuleren in de stedelijke gebieden van Drents Overijsselse Delta (zoals Zwolle, Deventer, Kampen, Meppel en Hoogeveen) die de gevolgen van klimaatverandering opvangen zoals wateroverlast na intense regenbuien.
- Verdroging van natuurgebieden willen we tegengaan door het meer vasthouden van water en slim omgaan met stuwen in het gebied.
- Om hittestress tegen te gaan is meer ruimte voor water en groen in het stedelijk gebied nodig, wat als neveneffect ook de leefbaarheid en noodzakelijke berging van water heeft.
- Het gebruik van groene daken en waterbergingen in woonomgevingen wil het CDA stimuleren.
- Recreatief medegebruik wordt gestimuleerd.
- Samen met gemeenten, provincies en het Rijk moet het probleem van bodemdaling worden aangepakt door betrokken partijen bij elkaar aan tafel te zetten, kennis te bundelen en naar mogelijke oplossingen te zoeken.
- Gevolgschade door exoten wil het CDA beperken door een vroegtijdige aanpak te ontwikkelen, te werken aan bewustwording van dit probleem bij het grote publiek en door een verbod op import en handel van exoten o.a. via tuincentra te bevorderen.

5. Duurzaamheid

Het CDA wil duurzaam waterbeheer voor een optimale balans tussen mens, aarde en economie. Wij zetten ons actief in voor het behoud en hergebruik van grondstoffen en schoon water in een gezonde natuur met voldoende biodiversiteit. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd. Beheren en beheersen zijn niet voldoende. Om een betere samenleving achter te laten zijn inspanning, creativiteit en innovatie nodig.

Het CDA zet door onderzoek en de toepassing van nieuwe technieken in op de terugwinning van grondstoffen. Afvalwater wordt daarbij gezien als een onderdeel van de voedselketen. Immers we voeden ons met de producten van het land en water. Bij de huidige wijze van zuiveren gaan belangrijke grondstoffen verloren. Stoffen als fosfaat, stikstof. Daarnaast zijn bijvoorbeeld ook bio plastic en cellulose (uit toiletpapier) stoffen die kunnen worden teruggewonnen en hergebruikt als grondstof. Inmiddels is de wetgeving zodanig aangepast dat het onder voorwaarden ook mogelijk is om bepaalde teruggewonnen stoffen, zoals struviet, te hergebruiken.

Het waterschap levert een belangrijke innovatieve bijdrage aan de energietransitie. Al meer dan 40 jaar gebruiken waterschappen zuiveringsslib voor het opwekken van energie door vergisting. Met deze ruime ervaring zijn verschillende zuiveringen uitgebouwd tot energiefabrieken. Steeds meer gecombineerde bio-parken, waarin verschillende organische stoffen en mest worden vergist, krijgen vorm. Vaak ook in combinatie met het terugwinnen van grondstoffen. Ook uitstromend water en verval bij stuwen zijn mogelijkheden om energie op te wekken (niet effectief).

Het CDA zet in op gezuiverd en schoon water dat probleemloos kan worden gebruikt door agrarische bedrijven, industrie en voor recreatie, maar vooral ook voor de bereiding van drinkwater. Door samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven worden problemen gezamenlijk opgelost. Vanuit het 'Deltaplan Waterkwaliteit en zoetwater' worden vanuit de centrale overheid verschillende doelen nagestreefd, waarbij het waterschap een belangrijke betrokkenheid heeft.

Doordat het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen steeds schoner wordt en constanter is van kwaliteit, is het ook steeds beter geschikt als industriewater. Ook kan worden geconstateerd dat de industrie steeds meer water nodig heeft. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de koeling van grote datacentra. De rioolwaterzuiveringsinstallatie als (industrie)waterfabriek vindt mede daardoor steeds meer opgang.

Een aanvullende trap voor geneesmiddelen kan in die zin ook kansen bieden voor de afzet van het gezuiverde water voor industriële toepassingen. Voor de toekomst kan dit betekenen dat de locatie van een (centrale) rioolwaterzuivering mede wordt bepaald door de mogelijkheid van de afzet van het effluent aan de industrie.

Dit betekent concreet:

- Maatregelen om met klimaatverandering om te gaan is de centrale duurzaamheidsopgave. Zie daarvoor hoofdstuk 3 en 4.
- Inwoners en bedrijven moeten bewust gemaakt worden van de eigen rol. Er zijn diverse manieren om de kringloopgedachte in de praktijk te brengen en afval te zien als grondstof die dient voor hergebruik. Wat we niet vervuilen in het water hoeven we er ook niet uit te halen en dat werkt kostenbesparend, denk onder meer aan vet en medicijnen.

- Het CDA wil dat wordt geïnvesteerd in de samenwerking met kennisinstellingen. Fundamenteel en toegepast onderzoek zijn belangrijke pijlers voor de innovatie op watergebied voor de toekomst.
- Het CDA vindt 'hinderende wet- en regelgeving' nog steeds een aandachtspunt voor de legalisering van teruggewonnen producten, ook voor de handel in Europees verband. Denk hierbij ook aan het transport van voedingsstoffen naar gebieden waar deze in het kader van de bodemvruchtbaarheid gewenst zijn.
- Het CDA vindt dat het voor de afzet van grotere hoeveelheden teruggewonnen producten afkomstig van meerdere waterschappen de voorkeur verdient om samen te werken in een professionele afzet en kwaliteitsbewaking van het betreffende product. Voor de afzet van de producten zal een erkend kwaliteitssysteem en keurmerk moeten worden opgezet.
- Het CDA wil de circulaire economie ook op kleine schaal mogelijkheden bieden, onder meer door hergebruik van bermmaaisel voor bodemverbetering en vastlegging van koolstof in de bodem. Hiervoor zoekt het waterschap samenwerking met gemeenten en plaatselijke agrariërs.
- Het CDA zet in op het waterschap als energieleveranciers. Naast energiebesparing op alle waterschapswerken wordt de opwekking en levering van duurzame energie verder geoptimaliseerd en geïntensiveerd. Combinatie met andere vormen en eigenaars van biomassa worden gestimuleerd, zoals in Apeldoorn.
- Dat Waterschappen 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' is voor het CDA vanzelfsprekend.

6. Betaalbaarheid en organisatie

Het CDA wil dat er doelmatig en verantwoord met uw geld wordt omgegaan. Dat betekent dat we transparant willen zijn: wat geven we waaraan uit? Dat moet voor iedereen zichtbaar zijn. Rekeningen mogen niet worden doorgeschoven naar toekomstige generaties. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen zullen ambities moeten worden bijgesteld, getemporiseerd of soberder uitgevoerd.

Het CDA is gebrand op een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig handelend bestuur. Dit geldt uiteraard voor de gehele organisatie. Transparantie en verantwoording zijn daarbij leidende begrippen.

Dit betekent concreet:

- Bij investeringen durven we nieuwe waarden te ontwikkelen, bijvoorbeeld door een rioolwaterzuiveringstaak te zien als bron voor grondstoffen en energie (circulaire economie). Wij schuwen discussies over een verdienmodel hierin niet. Daar waar dit door wet- en regelgeving beperkt wordt, zoekt het CDA de landelijke overheid op om dit te veranderen.
- Het CDA vindt dat er zuinig met middelen moet worden omgegaan (ook als die middelen van andere overheden komen).
- Lastenverzwaring en tariefstijging moeten zoveel mogelijk beperkt worden, al is een discussie hierover nooit te voeren zonder de vraag te stellen welke kerntaken het waterschap moet uitvoeren.
- Het CDA ziet erop toe dat de agrarische sector een eerlijke watersysteemheffing betaald.
- Solidariteit staat hoog in het vaandel, maar ook dat de kostenveroorzaker zelf betaalt.
- Het CDA is voorstander van een passend kwijtscheldingsbeleid.
- Vanuit de gedachte 'meer samenleving, minder overheid' werken we aan een efficiëntere organisatie, waarbij aansluiting met de samenleving centraal staat.
- Door de koppeling met andere projecten in de openbare ruimte, het zogenaamde 'werk met werk' maken, zorgt het waterschap voor kostenreductie en toename van de kwaliteit van de leefomgeving.
- Om het voorziene tekort aan (technisch) personeel het hoofd te bieden wil het CDA stevig inzetten op het aanbieden van stageplekken en opleidingen voor de watersector.